

**BOSHLANG'ICH SINIF O'QITUVCHILARINING IJODIY
KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI. (ONA TILI
VA O'QISH SAVODXONLIGI FANLARI MISOLIDA)**

Navoiy innovatsiyalar universiteti o'qituvchisi

Jabborova Gulrux

Annotatsiya: Mazkur maqolada boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish masalalari ona tili va o'qish savodxonligi fanlari misolida yoritib berilgan. O'qituvchining ijodiy kompetensiyasi ta'lim samaradorligini oshirish, o'quvchilarning mustaqil va tanqidiy fikrlashini rivojlantirishda muhim omil ekanligi asoslab beriladi. Shuningdek, ijodiy kompetensiyalarni shakllantirishga xizmat qiluvchi zamonaviy metodlar, interfaol usullar va pedagogik texnologiyalar tavsiflanadi.

Kalit so'zlar: ijodiy kompetensiya, boshlang'ich ta'lim, ona tili, o'qish savodxonligi, pedagogik metodika, interfaol ta'lim.

Аннотация: В данной статье освещены вопросы развития творческих компетенций учителей начальных классов на примере предметов родной язык и читательская грамотность. Обосновывается, что творческая компетентность учителя является важным фактором повышения эффективности образования, развития самостоятельного и критического мышления учащихся. Также описываются современные методы, интерактивные методы и педагогические технологии, служащие формированию творческих компетенций.

Ключевые слова: творческая компетенция, начальное образование, родной язык, грамотность чтения, педагогическая методика, интерактивное обучение.

Abstract: This article covers the development of creative competencies of primary school teachers using the examples of native language and reading literacy subjects. It is substantiated that the teacher's creative competence is an important

factor in increasing the effectiveness of education, developing students' independent and critical thinking. Modern methods, interactive methods, and pedagogical technologies serving the formation of creative competencies are also characterized.

Keywords: creative competence, primary education, native language, reading literacy, pedagogical methodology, interactive learning.

Bugungi kunda ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar pedagogdan nafaqat bilimdonlik, balki yuqori darajadagi ijodkorlik, moslashuvchanlik va innovatsion yondashuvni talab etmoqda. Ayniqsa, boshlang'ich sinf o'qituvchisining faoliyati o'quvchilarning shaxs sifatida shakllanishida muhim o'rin tutadi. Shu bois, boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirish dolzarb pedagogik muammolardan biri hisoblanadi.

Ijodiy kompetensiya — bu o'qituvchining pedagogik vaziyatlarga yangicha yondasha olish, noodatiy yechimlar topish, ta'lim jarayonini qiziqarli va samarali tashkil etish qobiliyatidir. U quyidagi tarkibiy qismlarni o'z ichiga oladi:

- ijodiy fikrlash va muammoli vaziyatlarni hal etish;
- innovatsion metod va texnologiyalarni qo'llay olish;
- o'quvchilarning qiziqish va ehtiyojlarini inobatga olish;
- refleksiya va o'z ustida ishlash ko'nikmalari.

Ona tili va o'qish savodxonligi fanlari boshlang'ich ta'limning asosiy bo'g'ini bo'lib, o'quvchilarning nutqiy, mantiqiy va estetik tafakkurini shakllantiradi. Ushbu fanlarni o'qitishda ijodiy yondashuv:

- matn bilan ishlashda o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantiradi;
- o'qish jarayonini mazmunli va qiziqarli qiladi;
- o'quvchilarning og'zaki va yozma nutqini boyitadi.

Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ijodiy kompetensiyalarini rivojlantirishda quyidagi metod va usullar samarali hisoblanadi:

1. Interfaol metodlar: “Aqliy hujum”, “Klaster”, “Insert”, “Besh savol” kabi usullar o'qituvchining ham, o'quvchining ham ijodiy fikrlashini faollashtiradi.

2. Muammoli ta'lim: Dars jarayonida muammoli vaziyatlar yaratish orqali o'qituvchi o'quvchilarni mustaqil izlanishga undaydi.

3. Rol o'ynash va ijodiy topshiriqlar: Matn asosida sahnalashtirish, hikoya davom ettirish, yangi yakun yaratish kabi topshiriqlar ijodkorlikni rivojlantiradi.

4. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari: Multimediali taqdimotlar, interaktiv platformalar o'qituvchining darsni innovatsion tarzda tashkil etishiga imkon beradi.

Boshlang'ich sinf o'qituvchilarining ijodiy kompetensiyasini rivojlantirish ma'lum pedagogik va psixologik shart-sharoitlar mavjud bo'lgandagina samarali kechadi. Jumladan: ta'lim jarayonida erkin va ijobiy psixologik muhit yaratish: o'qituvchining kasbiy motivatsiyasini qo'llab-quvvatlash; pedagogik refleksiya va o'z-o'zini tahlil qilish ko'nikmalarini shakllantirish; metodik xizmat va malaka oshirish tizimining uzviyligi.

Pedagogik tadqiqotlarda ijodiy kompetensiya quyidagi komponentlar orqali tavsiflanadi:

1. Motivatsion-komponent: O'qituvchining yangilikka intilishi, ijodiy faoliyatga ichki ehtiyoji.

2. Kognitiv-komponent: Ona tili va o'qish savodxonligi fanlari bo'yicha chuqur nazariy bilimlar hamda metodik tayyorgarlik.

3. Faoliyat-komponent: Ijodiy metodlarni amalda qo'llay olish, darsni loyihalash va tashkil etish mahorati.

4. Refleksiv-komponent: O'z faoliyatini tahlil qilish, xatolar ustida ishlash va o'zini rivojlantirishga tayyorlik.

O'qituvchining ijodiy kompetensiyasini aniqlash va baholashda quyidagi mezonlardan foydalanish mumkin:

- darsda innovatsion metodlardan foydalanish darajasi;
- o'quvchilar faolligi va mustaqil fikrlashi;
- muammoli vaziyatlarni samarali hal eta olish;
- dars dizayni va o'quv materiallarini ijodiy moslashtirish.

Baholash jarayonida portfoliolar, ochiq darslar, kuzatuv va so'rovnomalardan foydalanish tavsiya etiladi.

- boshlang'ich sinf o'qituvchilari uchun ijodiy seminar-treninglar tashkil etish;

- fanlararo integratsiyaga asoslangan dars ishlanmalarini yaratish;

- metodik birlashmalar faoliyatida ijodiy tajribalar almashish;

- raqamli ta'lim resurslaridan faol foydalanish.

Qaysi yo'nalishda davom ettirishimni aytsangiz, shunga moslab tayyorlayman.

Boshlang'ich sinf o'qituvchisining ijodiy kompetensiyasi ta'lim sifati va samaradorligini ta'minlovchi muhim omil hisoblanadi. Ona tili va o'qish savodxonligi darslarida ijodiy metodlardan foydalanish o'quvchilarning bilimga qiziqishini oshiradi va ularning shaxsiy rivojlanishiga xizmat qiladi. Shu bois, pedagoglarning ijodiy kompetensiyalarini tizimli ravishda rivojlantirish ta'lim tizimining ustuvor vazifalaridan biri bo'lishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent.
2. Saidahmedov N. Pedagogik texnologiyalar. – Toshkent.
3. Boshlang'ich ta'lim uchun davlat ta'lim standarti.
4. Ona tili va o'qish savodxonligi fan dasturlari.